

Стара програма	Яценко Т.О. і колектив авторів	Заболотний О.В. і колектив авторів	Пастушенко Н.М., Чумарна М.І.
7 клас			
<p>Суспільно-побутові пісні: 2 Коломийки Повісті: 6 (одна – розділи на вибір) Вірші: 15 Балада (авторська): 1 Оповідання: 3</p>	<p>Суспільно-побутові пісні: - козацькі: 3 (за вибором) - чумацькі: 2 (за вибором) - наймитські, рекрутські, солдатські, жовнірські, стрілецькі: 4 (за вибором)</p> <p>Патріотичні пісні літературного походження: 2 на вибір Пісні УПА: 2 на вибір Сучасні патріотичні пісні: 4 на вибір Вірші: 3 + сучасна поезія про війну на вибір Оповідання: 1 Повісті: 10 (усі – скорочено або фрагменти на вибір)</p>	<p>Суспільно-побутові пісні: - козацькі: 1 - чумацькі: 1 - стрілецькі: 2 (одна – літературного походження)</p> <p>Коломийки Вірші: 8 Балада (авторська): 1 Повісті: 6 (повністю) + 2 (скорочено або в уривках) Оповідання: 4</p>	<p>Билини: 2 Літопис – оглядово “Повчання” Володимира Мономаха (оглядово) Історична поема: 1 Вірші: 12 Оповідання: 2 Повісті: 3 (повністю) Роман: 2 уривки з 1 тексту</p>
<p>Вступ. Художній твір як явище мистецтва, новий ірреальний світ, створений письменником. Його особливість і значення. Функції мистецтва. Із піснених скарбів. <u>Суспільно-побутові пісні «Ой на горі та жінці жнуть», «Стоїть явір над водою», «Гомін, гомін по діброві», «Ой у степу криниченька» (2 пісні — на вибір учителя).</u> Висловлювання відомих людей про українські народні пісні. Їхнє ідейно-художнє багатство. Жанрово-тематичне розмаїття пісень (суспільно-побутові: козацькі, чумацькі, кріпацькі, солдатські, бурлацькі, заробітчанські тощо), їхнє ідейно-художнє багатство. Трагізм і героїзм у козацьких і</p>	<p>Вступ (1 година). Художній твір як явище мистецтва. Функції мистецтва. Текстуально вивчені в 6 класі та самостійно прочитані учнями/ученицями художні твори. Пісенна лірика (7 годин). Народнопісенна лірика. Народні соціально-побутові пісні, їх різновиди (огляд). Народні козацькі пісні <u>«Ой на горі та й жінці жнуть», «Ой у лузі та ще й при березі...», «Та вже роки двісті...»</u> (за вибором учителя/учительки). Відображення в народних піснях життя й побуту козаків, їхньої героїчної вдачі. Поєднання громадянських і родинних мотивів, емоційна наснаженість, художня образність фольклорних творів. Народні чумацькі пісні <u>«Ой ішов чумак з Дону», «Ой горе тій чайці»</u> (за вибором учителя/учительки). Походження та самотність пісень, зв'язок із українською історією. Драматизм у зображенні ситуацій мандрівного способу життя чумаків. Глибинний зміст</p>	<p>Вступ. Функції художньої літератури. Спорідненість функцій літератури з функціями інших видів мистецтва. Розділ 1. “Ой на горі та жінці жнуть” Народні творчість. Народні соціально-побутові пісні, їх різновиди (оглядово). Ідейно-художнє багатство соціально-побутових пісень. Народна козацька пісня <u>«Ой на горі та жінці жнуть».</u> Образ козака-воїна, захисника України. Відображення життя та побуту козаків. Поєднання громадянських і родинних мотивів, художня образність. Народна чумацька пісня <u>«Чумаче, чумаче, чого закурився?».</u> Зображення непростого мандрівного життя чумаків. Розлука з</p>	<p>Вступ. Художня література як світ ідей та уявлень. Роль художньої літератури в утвердженні найвищих цінностей та ідеалів людства. Специфіка літератури як мистецтва слова. Відкритість творів літератури до інтерпретації. Роль читання у нашому житті. Розділ 1. Ідеї та ідеали. Народний епос часів Русі-України Українські <u>билини (старини)</u> (за Валерієм Шевчуком): Ілля Муромець і Святогор. Олексій Попович. Казково-міфологічні мотиви у давньоукраїнському народному епосі. Герої-богатирі народних старин. Олексій Попович як втілення ідеалу захисника рідної землі. Закони честі й побратимства, почуття обов'язку перед рідною землею та богатырським</p>

<p>чумацьких піснях. Коломийки <u>«Дозвілля молоді»</u>, <u>«Жартівливі коломийки»</u> — «перли розсипаного намиста». Особливість жанру і його життєвість. Побудова, ритм коломийок. Гумор і любов до життя.</p> <p>Про минулі часи. <u>Іван Франко. «Захар Беркут»</u>. Короткі відомості про митця і його багатогранну творчість. Змалювання героїчної боротьби русичів-українців проти монголо-татарських нападників. Образ тухольської громади: роль і місце кожного в суспільному житті. Лідерські якості головного героя твору. Патріотична ідея у творі.</p> <p><u>Тарас Шевченко. «Мені тринадцятий минало...»</u>, <u>«Тополя»</u>, <u>«Як умру, то поховайте...»</u>.</p> <p>Життєпис поета (викуп з неволі, навчання в Петербурзькій академії мистецтв, збірка «Кобзар»). Мотив усеперамагаючого життєлюбства, доброти, любові. Зміна емоційного стану незахищеної дитячої душі у великому і складному світі («Мені тринадцятий минало...»). Ідея незнищенності справжнього кохання, краси, вірності («Тополя»). «Як умру, то поховайте...» — твір, що єднає минуле,</p>	<p>символічного образу чайки-України.</p> <p>Народні наймитські, рекрутські, солдатські, жовнірські та стрілецькі пісні: <u>«Ой матінко-вишня»</u>, <u>«В суботу пізенько»</u>, <u>«Ой хмариться, туманиться...»</u>, <u>«Розпрощався стрілець...»</u> (за вибором учителя/вчительки).</p> <p>Відображення соціальних явищ життя в Україні в різні історичні періоди. Поетичні узагальнення в пісенній ліриці, її образний світ. Патріотичні пісні літературного походження (за вибором учителя/вчительки).</p> <p>Відображення в піснях героїчної боротьби українських січових стрільців. <u>Богдан Лепкий «Журавлі»</u>. Автобіографічна основа пісні. Її жанрові особливості. Поетичний символ долі українських емігрантів. Популярність пісні серед січових стрільців. <u>Степан Чарнецький «Ой у лузі червона калина...»</u>. Стихло про письменника. Історія створення пісні-славня січових стрільців, її народнопісенна основа. Символічність образу калини, патріотичний пафос пісні. Національна українська пісенна традиція в піснях літературного походження. Нова хвиля популярності пісні в XXI ст.</p> <p>Пісенні твори про боротьбу УПА за незалежність України (за вибором учителя/вчительки). <u>Олесь Бабій «Зродились ми великої години...»</u>. Славень ОУН-УПА, його патріотичний пафос. Актуальність пісні в часи збройної боротьби українців за свою незалежність. <u>Микола Матола «Мій друже Ковалю...»</u>. Історія створення пісні. Змалювання звичаїв вояків УПА. Розкриття їхньої тяжкої боротьби в діалозі двох повстанців.</p> <p>Сучасні патріотичні пісні (за вибором учителя/вчительки).</p>	<p>родиною, туга за домівкою.</p> <p>Народна стрілецька пісня <u>«Там, під львівським замком»</u>. Пісня-реквієм січовому стрілецтву. Мотив засудження війни.</p> <p>Народна стрілецька пісня літературного походження <u>«Йде січове військо»</u> (М. Гайворонський).</p> <p>Пісня супротиву. Віра в перемогу, патріотизм, оптимізм у творі.</p> <p>Твори для додаткового читання (на вибір учителя/вчительки): народні пісні <u>«Іхав, іхав козак містом»</u>, <u>«Стоїть явір над водою»</u>, <u>«Над річкою бережком»</u>, <u>«Весна-красна наступає, із стріх вода капле»</u>, <u>«Ой у степу криниченька»</u>, <u>«В суботу пізенько»</u>, <u>«Била мене мати березовим прутом»</u>, <u>«Забіліли сніги»</u>, <u>«Ой матінко-зірко»</u>, <u>«Повівав вітер степовий»</u>, <u>«Зелений дубочку»</u>, <u>«Розпрощався стрілець»</u>; Роман <u>Купчинський «Засумуй, трембіто»</u>; <u>Левко Лепкий «Гей, видно село»</u>.</p> <p>Коломийки. <u>«Дозвілля молоді»</u>, <u>«Жартівливі коломийки»</u>. Побудова, ритм коломийок. Особливість жанру, його життєвість. Коломийки — «перли розсипаного намиста». Гумор і любов до життя.</p> <p>Історичне минуле в художній прозі. <u>Іван Франко. Повість «Захар Беркут»</u>. Короткі відомості про митця. Історична основа повісті. Змалювання</p>	<p>покликанням. Особливості билин. Ідейний зміст творів. Способи вираження винятковості персонажів билин.</p> <p><u>Іван Франко. «Оповідання про смертну трубу і чотири скриньки»</u> (зі збірки «Оповідання староруські»). Збірка «Оповідання староруські» — пам'ятки світської повчально-виховної літератури часів княжої доби та їхнє художнє перетлумачення у творчості Івана Франка. Найбільша сила людини — сила мудрості. Ідейний смисл оповідання. Тема внутрішньої краси, відповідальності за своє життя і вчинки, навернення на повагу до людської гідності, щедрість та милосердність.</p> <p>Літописи. Пам'ятки оригінальної літератури княжої Русі-України. Літописи як історико-художні твори. <u>Історична поема «Слово о полку Ігоревім»</u>.</p> <p>Уривки. Історична основа твору. Образи руських князів. Ідея патріотизму, єдності у захисті рідної землі. «Повчання» Володимира Мономаха. Основні ідеї твору. Образ ідеального князя у «Повчанні». Афоризми і метафори у творі. Особливості жанру (оглядово).</p> <p>Твори про часи Русі-України, історико-культурний контекст. <u>Олександр Олесь. Збірка «Княжа</u></p>
--	---	--	--

<p>теперішнє і майбутнє. Історія його написання. Ідея єднання з рідною землею. Мрія про щасливе майбутнє свого народу, віра в нього.</p> <p><u>Андрій Чайковський</u>. <u>«За сестрою»</u>. Коротко про митця. Відтворення історичних подій із позицій гуманізму. Напружений динамічний сюжет героїко-романтичної повісті. Образ Павлуся як утілення благородства і лицарства, сміливості й винахідливості. Родинні цінності і патріотизм у творі. Використання фольклорних мотивів, засобів (зокрема прийому гіперболізації). Благородство, відповідальність, мужність, вірність, життєлюбство запорозьких козаків.</p> <p><u>Михайло Стельмах</u>. <u>«Гуси-лебеді летять...»</u> (фрагменти твору, розділи 1–9 на вибір учителя). Коротко про митця. Його поетичне сприйняття світу. Автобіографічна повість про дитинство. Єдність світу природи і світу дитячої душі (у вчинках, поведінці, роздумах, переживаннях). Звичаї, традиції українців. Образи гусей-лебедів, чутливого до краси Михайлика.</p> <p><u>Григор Тютюнник</u>. <u>«Климко»</u>. Коротко</p>	<p><u>Святослав Вакарчук</u> <u>«Квіти мінних зон»</u>, <u>«Місто Марії»</u>*****. Розповідь про громадську діяльність фронтмена гурту «Океан Ельзи» та пісенну творчість патріотичного спрямування. «Квіти мінних зон». Звитяжні будні українських воїнів-захисників у творі. Уславлення в пісні їхньої мужності й героїзму у протистоянні з ворогом. «Місто Марії». Пісенний образ воїнів-азовців – мужніх захисників України. Зображення стійкості героїв у протистоянні з російськими загарбниками.</p> <p><u>Петро Солодуха</u> <u>«Біля тополі»</u>. Присвята пісні воїнам, загиблим за долю України. Оспівування їхнього героїзму, любові до рідного краю. Національні символи у творі.</p> <p><u>Олег Псюк, Іван Клименко</u>. <u>«Стефанія»</u>. Узагальнений образ матері у пісні. Набуття піснею нових сенсів. Світова слава пісні – переможниці конкурсу «Євробачення».</p> <p>Історичне минуле України (10 годин).</p> <p><u>Тарас Шевченко</u> <u>«Розрита могила»</u>. Розповідь про подорож поета Україною 1843 р. Осмислення трагічних для Батьківщини наслідків знецінення історичної пам'яті про її героїчне минуле. Метафоричний образ незнищенності українського народу.</p> <p><u>Іван Франко</u> <u>«Захар Беркут»</u> (скорочено). Розповідь про прозову творчість письменника, її багатогранність і тематичну розмаїтість. Історична основа повісті «Захар Беркут». Композиції твору. Основні сюжетні лінії. Ідейний зміст твору, його втілення в художніх образах. Групування персонажів. Особливості мови.</p> <p><u>Андрій Чайковський</u> <u>«За сестрою»</u> (скорочено). Коротка довідка про письменника. Тема</p>	<p>героїчної боротьби русичів-українців проти нападників. Сюжет, композиція, основні образи твору. Лідерські якості Захара Беркута. Збірний образ тухольської громади. Мотиви патріотизму та єдності народу. Роль художніх засобів, особливості мови твору. Ідея твору, його актуальність.</p> <p><u>Леонід Полтава</u>. <u>Оповідання</u> <u>«Маленький дзвонар із Конотопу»</u>. Короткі відомості про митця. Героїзм українського народу в протистоянні московському війську в битві під Конотопом, усенародний характер боротьби. Образ Павлика – маленького героя-захисника. Відстоювання права українців на власний національний шлях.</p> <p>Позакласне читання (ПЧ): <u>Андрій Чайковський</u> <u>«За сестрою»</u>, <u>«Відлячився»</u>, <u>Андріан Кашенко</u> <u>«З Дніпра на Дунай»</u>, <u>Надія Симчич</u> <u>«Марко з Котигорошівки»</u>, <u>Надія Гуменюк</u> <u>«Білий вовк на чорному шляху»</u>, <u>Наталена Королева</u> <u>«Легенди старокиївські»</u>.</p> <p>Розділ 2. «І дитинство, й розлука, й твоя материнська любов»</p> <p>Окриленість душі в поезії та прозі.</p> <p><u>Михайло Стельмах</u>. <u>Повість</u> <u>«Щедрий вечір»</u> (уривки з другого, четвертого, дев'ятого розділів). Короткі відомості про митця. Автобіографічна повість про дитинство.</p>	<p><u>Україна»</u>. Уривки: <u>«Володимир Мономах»</u>, <u>«Половці і Отрок»</u>. Короткі біографічні відомості про автора. «Княжа Україна» – поетична розповідь про минуле нашого народу. Поєднання літописних оповідок, народних переказів та легенд, казкових мотивів у поетичному творі. Роль Володимира Мономаха та його нащадків у нашій історії. Символічний образ євшану у вірші «Половці і Отрок». Ідейний зміст збірки.</p> <p><u>Антін Лотоцький</u>. <u>«Княжа слава»</u> (Історичні оповідання). Історичне оповідання <u>«Ярославова слава»</u>. Короткі біографічні відомості про автора. Особливості історичного оповідання. Ярослав Мудрий – лідер нації та могутній володар однієї з найбільш розвинених країн Європи того часу. Образ мудрого правителя.</p> <p>Розділ 2. Цінності часу та вічні цінності.</p> <p>Ціннісні пріоритети літературних героїв та героїнь. Національні, громадянські та сімейні цінності у творах.</p> <p><u>Валентин Чемерис</u>. <u>«Анна Київська – королева Франції»</u> («Зіронько ти моя, Ярославно!..»), «У часи Ярослава Мудрого літаки до Парижа не літали» – уривки з роману). Короткі відомості про автора. Дитинство Анни Ярославни. Освіта і виховання.</p>
---	--	--	---

<p>про дитинство письменника. Автобіографічна основа твору. Доля дитини в часи воєнного лихоліття. Ідея самопожертви. Морально-етичні уроки доброти, чуйності, турботи про рідних. Художні особливості твору (мова персонажів, художня деталь). «Ти знаєш, що ти – людина...» Олекса Стороженко. «Скарб». Короткі відомості про автора, його гумористичні твори. Морально-етичні проблеми в оповіданні. Гумористичне, викривальне зображення головного героя. Скарб — узагальнений образ щастя. Повчальний характер оповідання. Богдан Лепкий. «Мишка (Казка для дітей, для малих і великих)». Коротко про письменника. Актуальні морально-етичні проблеми в ньому. Збереження загальнолюдських цінностей – необхідна умова життя в суспільстві. Трагічна й комічна ситуації, їхня роль у розкритті головної думки, моралі. Ліна Костенко. «Дощ полив...», «Кольорові миші», «Чайка на крижині», «Крила». Коротко про письменницю. Уявне, фантастичне і реальне в її поезіях. Ідея зіткнення</p>	<p>козацтва в його історичній прозі. Історія козацької родини в повісті «За сестрою». Пригоди головного героя як основа її композиції. Характеристика персонажів. Проблема морального вибору особистості. Ми – українці! (4 години) Василь Симоненко «Лебеді материнства». Нарис життя і творчості поета. Патріотичні почуття ліричного героя в основі поезії. Звернення до наступних поколінь українців. Засоби творення художнього образу в ліричному творі. Сучасна українська поезія про війну (за вибором учителя/вчительки). Мотиви поезії, образи, художня майстерність у вираженні почуттів і переживань (огляд). Характер і доля людини (6 годин). Володимир Винниченко «Віють вітри, віють буйні...». Коротко про письменника, зокрема його дитячі літа. Світ дитинства в оповіданні «Віють вітри, віють буйні». Порівняльна характеристика образів дітей. Художні деталі як засоби розкриття внутрішнього світу головних героїв. Ліна Костенко «Кольорові миші». Нарис життя і творчості письменниці. Проблематика поезії «Кольорові миші». Неповторність творчої особистості, її конфлікт із буденністю. Засоби розкриття характеру головної героїні. Оксана Радущинська «Метелики в крижаних панцирах» (скорочено). Коротко про письменницю. Історія написання, символіка назви повісті. Проблема самоствердження в суспільстві особистості з інвалідністю. Розкриття характеру головної героїні, її життєва позиція, стійкість у подоланні труднощів. Сюжет та композиція, жанрові особливості твору.</p>	<p>Калейдоскоп подій, відображених у спогадах автора. Поетизація краси навколишнього світу, зв'язку людини з усім суцям. Дружба Люби й Михайлика. Психологізм (передавання внутрішнього стану персонажу його думок, переживань). ПЧ: Євген Гуцало «Олень Август», Михайло Стельмах «Гуси-лебеді летять», Василь Королів-Старий «Потороча Хрипка», Володимир Винниченко «Віють вітри, віють буйні...», «Гей, чи пан, чи пропав...», Андрій Малишко. «Пісня про рушник»*, «Чому, сказати, й сам не знаю...». Короткі відомості про митця. Оспівування любові до матері, її щирих почуттів до своєї дитини в поезії «Пісня про рушник». Спогади й роздуми ліричного героя поезії «Чому, сказати, й сам не знаю...» про стежину в рідному краю. Ідея уславлення любові до рідного краю. Художні засоби для донесення до читача ідей патріотизму, гуманізму. Образи-символи у творі. Василь Симоненко. «Лебеді материнства», «Гей, нові Колумби й Магеллани...». Короткі відомості про митця. Мотив уславлення материнської любові, яка супроводжуватиме дитину протягом життя, у поезії «Лебеді материнства»; вічний</p>	<p>Характеристика княгині. Іван Франко. Історична повість «Захар Беркут» (повністю). Розповідь про Івана Франка. Історична канва повісті. Колективний образ громади, що захищає своє право бути господарями власної землі. Образи мудрих і жертвних захисників свого краю від ординців та продажних бояр. Сила волі, безстрашність Захара Беркута і його синів. Чистота почуттів Мирослави та Максима, перемога над страхом смерті. Утвердження ідеї єдності громади у часи миру і великої загрози. Образ Сторожа як символу духу нескорених Карпат. Особливості жанру. Композиція твору. Взаємодія персонажів твору. Роль художньої деталі. Марія Чумарна. Повість «Яромир, або Вивідувач короля Данила». Розповідь про авторку. Історична основа твору. Героїко-романтична історія юного нащадка характерників – дружинника короля Данила. Мужність, безстрашність, почуття обов'язку захищати рідний край та об'єднувати своїх ровесників для боротьби з ворогом. Образи короля Данила та волинських князів Василька і Володимира. Мудрість і взаєморозуміння між володарями Руської держави. Романтична історія кохання Яромира і Мирослави.</p>
---	--	---	--

<p>неповторності й буденності в «Кольорових мишах». Умовна, вигадана ситуація. Образ особливої дівчинки Анни. Ідея глибокого духовного наповнення людини – її «крилатості», що проявляється індивідуально. Духовне багатство – найбільший скарб у житті.</p> <p><u>Василь Симоненко. «Лебеді материнства». «Ти знаєш, що ти – людина...». «Гей, нові Колумби й Магеллани...».</u></p> <p>Коротко про митця. Громадянські, патріотичні мотиви його лірики. Загальнолюдські цінності та ідеї.</p> <p><u>Марина Павленко. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських».</u></p> <p>Коротко про письменницю. Казкове й реалістичне в повісті-казці, час теперішній і минулий у ній. Роздуми про сенс людського життя, моральний вибір кожного. Добро і зло в повісті, у сучасному світі та в людині.</p> <p><u>Або: Степан Процюк. «Аргонавти».</u> Коротко про письменника та його твори для дітей. «Аргонавти» – третя історія Марійки та Костика. Роздуми про перше кохання, про суперництво і справжню дружбу. Античний міф про аргонавтів – композиційний центр твору. Роль у творі</p>	<p>Краса людських взаємин (6 годин).</p> <p><u>Анатолій Дімаров «На коні й під конем»</u> (дві-три оповіді за вибором учителя/вчительки).</p> <p>Розповідь про письменника. Автобіографічна основа і проблематика повісті. Лірична оповідь головного героя про його передвоєнне дитинство, шкільні будні та юнацькі роки. Образ оповідача, риси комічного у творі.</p> <p><u>Григор Тютюнник «Климко»</u> (скорочено). Нарис життя і творчості письменника. Розповідь про досвід дорослішання головного героя у воєнний час. Психологізм у розкритті характерів персонажів. Композиція і сюжет повісті, функції художніх деталей.</p> <p><u>Наталка Малетич «Щоленник ельфа»</u> (розділ «Усе шкереберть. І в цьому є сенс»). Коротко про письменницю. Розповідь у творі про шкільні будні. Взаємини головного героя з однолітками, його почуття й переживання. Образ оповідача. Роль родинних цінностей у становленні особистості.</p> <p>Літературний детектив (6 годин).</p> <p><u>Андрій Кокотюха «Гімназист і Чорна рука»</u> (скорочено). Коротко про письменника. Таємничі пригоди у повісті «Гімназист і Чорна Рука». Образ детектива, його роль у сюжеті. Простір і час, реальне і фантастичне у творі.</p> <p><u>Катерина Штанко «Драconi, вперед!»</u> (скорочено). Коротко про письменницю. Казкові персонажі та пригодницька інтрига у повісті. Становлення особистості головного героя, його захоплення та фантазії.</p> <p>Пригоди і гумор (6 годин).</p> <p><u>Всеволод Нестайко «Тореадори із Васюківки»</u> (скорочено). Розповідь про історію створення та літературну долю роману. Пригоди головних</p>	<p>зв'язок із рідною землею. Возвеличення любові до матері, до Батьківщини.</p> <p>Образи-символи у творі. Романтичний порив, прагнення руху вперед, жага нових відкриттів у поезії «Гей, нові Колумби й Магеллани...».</p> <p>Змалювання ідеї сенсу людського життя в пошуках, мандрах, у бажанні самоствердитися.</p> <p>Заперечення байдужості, пасивності. Алгоричні та символічні образи твору.</p> <p>Твори для додаткового читання (на вибір учителя/вчительки):</p> <p><u>Дмитро Білоус «Якщо з українською мовою...».</u></p> <p><u>Василь Голобородько «Наша мова», «Теплі слова», Павло Глазовий «Кухлик»***, Мар'яна Савка «Україна»****, Ірина Небеленчук «Україно моя!», Віктор Баранов «До українців».</u></p> <p>Сила дружби та перше кохання.</p> <p><u>Наталка Малетич. Оповідання «Усе шкереберть. І в цьому є сенс»</u> (із збірки «Щоленник ельфа»).</p> <p>Короткі відомості про письменницю.</p> <p>Розповідь про шкільні будні в оповіданні «Усе шкереберть. І в цьому є сенс». Взаємини головного героя з однолітками, його почуття й переживання. Образ оповідача. Значення родинних цінностей у становленні особистості.</p> <p>Твір для додаткового читання (на вибір учителя / вчительки):</p>	<p>Розділ 3. «Ще не було епохи для поетів, але були поети для епох!» (Ліна Костенко)</p> <p>Життєствердна ідея гартування духу і волі всупереч найважчим життєвим випробуванням у творчості видатних українських письменників.</p> <p><u>Леся Українка. «Хотіла б я піснею стати». «До мого фортеп'яно».</u></p> <p><u>«Contra spem spero!»</u></p> <p>Поривання вільних мрій, закоханість у життя, прагнення свободи і творчості («Хотіла б я піснею стати»). Розчарування і біль від втрати дитячих мрій, від радості творити музику життя (елегія «До мого фортеп'яно»).</p> <p>Незламність волі, жага до життя і творчості, усвідомлення і проявлення своєї місії боротися словом і перемагати.</p> <p>Перетікання настроїв від важкого смутку до сплеску сили і надії. Оптимізм, віра у силу духу, що пориває крізь сльози сміятись, сподіватись без надії і творити, незважаючи на всі удари долі («Contra spem spero!»). Художні особливості поезій.</p> <p><u>Тарас Шевченко. «Ми вкупочці колись росли», «І золотої, й дорогої», «Мені однаково».</u></p> <p>Автобіографічні мотиви у віршах. Спогади про юнацькі мрії, біль за втраченими надіями. Тема родини («Ми вкупочці колись росли»). Узагальнений образ кріпацької долі українських дітей-сиріт.</p>
--	--	--	---

<p>вставної історії про хлопчика і дівчинку, пісень, віщих снів, передчуття серця. Докори сумління – найстрашніше покарання. Мрія в житті людини, пошуки істини, людина і гроші, доля заробітчанина – проблеми сучасного життя, розкриті через образи твору. Людина повинна навчитися любити – ідея твору.</p> <p><u>Любов Пономаренко. «Гер переможений»</u>. Загальнолюдська ідея гуманізму й толерантності. Особливості художніх засобів новели (роль деталей, поєднання різних часових площин тощо).</p> <p>Ми – українці.</p> <p><u>Олег Ольжич. «Захочеш – і будеш»</u> (із циклу «Незаномому воякові»), <u>«Господь багатий нас благословив»</u> (на вибір учителя).</p> <p><u>Олена Теліга. «Сучасникам»</u>. <u>«Радість»</u> (на вибір учителя). Українські національні герої, лицарі духу. Романтичний максималізм, сила духу, життєрадісність, шляхетність, патріотизм, висловлені образним словом. Ідея оптимізму і життєлюбства у творах. Моральний заповіт нащадкам.</p> <p><u>Олександр Гаврош. «Неймовірні пригоди Івана Сили»</u>. Коротко про письменника. Повість про пригоди українського силача,</p>	<p>героїв, їхні характери. Особливості композиції, сюжету. Морально-етичні проблеми, порушені в романі. Комічне у творі.</p> <p><u>Валентин Чемерис «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання»</u> (скорочено). Коротко про письменника. Гумористична розповідь про дружбу і перше кохання. Групування персонажів. Жанрові й композиційні особливості повісті, засоби творення комічного.</p> <p>Фантастичні пригоди та фентезі (6 годин).</p> <p><u>Олесь Бердник «Хто зважиться – вогняним наречеться»</u> (скорочено). Нарис про письменника. Сюжет про фантастичну мандрівку до невідомих планет. Прагнення до щасливого майбутнього, випробування на шляху до нього. Уболівання за долю планети і людства. Засоби характеротворення головних героїв.</p> <p><u>Галина Пагутяк «Королівство»</u> (скорочено). Розповідь про письменницю. Роман про родинні цінності. Міфологічний світ, протистояння добра і зла як основа твору. Становлення характеру головної героїні. Тема значущості книжки в житті людини. Фантастичні істоти у творі.</p> <p>Література рідного краю (2 години на рік). Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя/вчительки та учнів/учениць).</p> <p>Найцікавіше з літературних новинок (2 години на рік).</p> <p>Узагальнення та систематизація вивченого за рік (4 години – по 2 на семестр).</p>	<p><u>Наталка Малетич. «Свято першого снігу»</u> (із збірки «Щоденник ельфа»).</p> <p><u>Валентин Чемерис. Повість «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання»</u> (скорочено).</p> <p>Короткі відомості про митця. Гумористична повість про життя та пригоди школярів: дружбу й перше кохання, вірність і перший поцілунок, дуель і перше побачення. Образи головних персонажів. Основні сюжетні лінії. Засоби творення комічного.</p> <p>ПЧ: <u>Марина Павленко «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських»</u>.</p> <p><u>Всеволод Нестайко «Супер “Б” із фрикадельками»</u>.</p> <p><u>Степан Прошок «Марійка і Костик»</u>, <u>Віктор Близнець «Женя і Синько»</u>, <u>Анатолій Дімаров «Блакитна дитина»</u>, <u>Ніна Бічужа «Звичайний шкільний тиждень»</u>.</p> <p>Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр.</p> <p>Розділ 3. Йдучи дорогами життя</p> <p>Тема «Мудрість Кобзаря».</p> <p><u>Тарас Шевченко.</u> Короткі відомості про митця. Рання творчість. Приїзд в Україну 1843 р. <u>Балада «Тополя»</u>.</p> <p>Казково-фантастичні й фольклорні мотиви в баладі.</p> <p>Народнопісенний прийом метаморфози. Сюжет і композиція твору. Драматизм ситуацій, розкриття внутрішнього світу</p>	<p>Співчутливість, співпереживання поета («І золотої, й дорогої»). Доля України, її слава і майбутнє – вище від власної долі. Пророче застереження своїм дорогим землякам бути пильними, обережними, оберігати скарби своєї землі й свого духу. Патріотичні почуття відповідальності за долю України («Мені однаково»). Жанр медитації. Анафора. Вплив творчості Тараса Шевченка на пробудження національної гідності та патріотизму у творчості поетів наступних поколінь.</p> <p><u>Леонід Кисельов. «Він був як полум'я»</u>. Поетичний образ Тараса Шевченка.</p> <p><u>Ліна Костенко. «Крила»</u> (Із поеми «Чайка на крижині»). Розповідь про Ліну Костенко. Історія написання поезії. Символічність образу крил. Художні особливості вірша.</p> <p><u>Грицько Чубай. «Україні»</u>. Розповідь про поета. Образ України. Емоційне, чутливе звернення до України, часткою якої вважає себе поет. Найвищі цінності людини розкриваються лише у спорідненості з рідним краєм, пам'яттю свого народу.</p> <p>Розділ 4. Мій всесвіт. Мрії і фантазії, вибір цінностей. Мікровсесвіт людини – світ творчої уяви, захоплень і вражень, почуттів.</p> <p><u>Микола Руденко. Науково-фантастична повість (повість-фесрія) «Народжений</u></p>
---	---	---	---

який став чемпіоном Європи з кількох видів спорту, об'їздив півсвіту, здобувши безліч перемог. Іван Сила (Іван Фірцак) – утілення

непереможного духу українського народу, його доброти й ширості. Морально-етична проблематика твору: добро і зло, справжня дружба і любов, чесність і підступність.

Андрій Малишко.

«Пісня про рушник».

«Чому, сказати, й сам не знаю...». Відомий український поет і його пісні, що стали народними.

Патріотичні почуття, найвищі духовні цінності в них.

Художні засоби донесення до читача ідей патріотизму, гуманізму, історичної пам'яті. Ліризм поезій А. Малишка.

Або:
Володимир Івасюк.
Пісенна творчість
(«Червона рута», «Я піду в далекі гори», «Балада про мальви», «Водограй»). Відомий український поет і композитор. Пісні митця, що сприяли відродженню національної самосвідомості, патріотичних почуттів.

Література рідного краю. Ознайомлення із творами письменників-земляків.

людини. Ідея незнищенності справжнього кохання. Поняття про романтичний пейзаж.

Поезія «Розрита могила».

Трагічні наслідки знецінення історичної пам'яті про героїчне минуле. Мотив відродження українського національного почуття, незнищенності народу.

ПЧ: Тарас Шевченко
«Причинна»****

«Тарасова ніч».

**Література
антивоєнного
спрямування.**

Григор Тютюнник.

Повість «Климко».

Короткі відомості про митця. Автобіографічна основа твору. Тема, сюжет і композиція твору. Трагедія воєнного лихоліття очима дитини. Образ Климка. Ідея самопожертви. Показ людських стосунків у воєнний час. Психологізм у розкритті характерів героїв.

Художні деталі як засоби відтворення соціального й матеріального стану, психологічних переживань, характеру персонажів.

Морально-етичні уроки доброти, чуйності, турботи про рідних.

Провідні мотиви твору, його антивоєнне спрямування. Засторога проти фатальних наслідків війни.

Павло Вишебаба.

Оповідання

«Марсіани».

Короткі відомості про митця. Розповідь, заснована на реальних подіях. Місце й роль двох записок у художньому тексті.

блискавкою».

Магнетичний зв'язок людини з природою. Образ Себастьяна: стійкість перед спокусами, вірність ідеалам, родині, друзям.

Втілення добра і зла у героях повісті. Генерал як образ диктатора, професор – образ аморального вченого.

Тема боротьби за свободу і незалежність у творі. Проблема відповідальності за власний та загальноцивілізаційний розвиток. Образ Едмундо. Любов як найбільш загадкова енергія всесвіту, здатна творити дива.

Моральний вибір героїв твору. Метафоричність назви твору. Особливості жанру. Наукова фантастика.

Деся Воронина.

Оповідання «Imagine».

Плекання волі та впевненості у собі, почуття гідності, навіть якщо твої ровесники тебе не розуміють і не сприймають світу твоїх захоплень. Перемога над своєю невпевненістю дає людині крила для утвердження себе в житті, здійснення найвищих мрій, віднайдення істинних друзів.

**Ціннісний вимір
жертвовної війни.**
Оксана Весна. «Війна – не про любов. Не про любов». Мотиви поезії. Художні особливості поезії. Анафора та її функції у поезії. Вплив вірша на читача.

**Підсумкові уроки.
Розвиток мовлення.**
Розвиток творчості,

		<p>Ліричний герой як збірний образ українського воїна-захисника. Зображення величі духу, людяності, чуйності, героїзму, відданості батьківщині захисника України. <u>Поезія «Доньці» («Тільки не пиши мені про війну»)</u>. Неприйняття війни. Щирість почуттів і безмежна батьківська любов.</p> <p>Твори для додаткового читання (на вибір учителя/вчительки): <u>Петро Перебийніс «Цвіт бузини»</u>, <u>Анатолій Матвійчук «Кленова балада»</u>, <u>Любов Сердуніч «Прифронтова колицьова»</u>, <u>Олег Гончаренко «Асиметрія печалі»</u>, <u>«Вона – і слава, і молитва...»</u>.</p> <p>ПЧ: <u>Микола Вінграновський «Первінка»*****</u>, <u>Григор Тютюнник «Вогник далеко в степу»</u>, <u>Олександр Довженко «На колочому дроті»</u>, <u>Любов Пономаренко «Гер переможений»</u>.</p> <p>Розділ 4. Піднятися над буденністю Людина і природа в художній літературі. <u>Микола Вінграновський.</u> <u>Повість «Сіроманець»*****</u>.</p> <p>Дружба хлопчика й вовка як приклад гармонії людини й природи, бережного ставлення до диких тварин. Доброта, вигадливість, рішучість Сашка, його здатність на самостійні вчинки, особливо у відстоюванні своєї</p>	<p>написання есе, інтеграція медіаграмотності, удосконалення грамотності, узагальнення і систематизація вивченого, написання проєктів, проведення досліджень тощо.</p> <p>Позакласне читання. Література рідного краю. <u>Василь Шкляр «Характерник»</u>, <u>Олександр Гаврош «Музей пригод»</u>, <u>Марія Пригара «Михайлик – джура козацький»</u>. Художні твори на вибір учителя/вчительки, учнів/учениць.</p>
--	--	--	--

позиції. Людина й природа, дружба й взаємодопомога, добро й зло у творі. Головні й другорядні герої твору. Сюжет повісті.

Борис Харчук. Повість «Діана». Художня оповідь про перебування на канікулах у селі міської дівчинки Марти, розкриття дружніх стосунків дівчинки зі своєю підопічною – вівчаркою Діаною. Мінливість вражень, думок, настроїв, переживань персонажів твору. Внутрішній монолог Марти як додатковий прийомом для розкриття сутності душі дівчинки. Мотив відповідальності за тих, кого ми приручили. Глибина підтексту в повісті та несподівана розв'язка. Гармонія людини й природи. Сюжет і композиція твору.

ПЧ: Ервін Умеров «Самотність», Микола Вінграновський «Літньої ночі», Володимир Підпалій. Поезія «Бачиш: між трав зелених...». Ідея гуманізму, людяності, бережливого ставлення до природи та всього живого. Піклування ліричного героя про природу рідного краю. Чарівний світ природи й людської уяви. Ніжність почуттів ліричного героя.

Ліна Костенко. Поезії «Дзвенять у відрах крижані кружальця...», «Ще назва є, а річки вже немає...». Глибина й оригінальність авторського світобачення та

солодкий спомин про дитинство у вірші «Дзвенять у відрах крижані кружальця...». Уявний образ самотньої оселі, не зігрітої людським теплом. Мотив відповідальності людини за свої вчинки у вірші «Ще назва є, а річки вже немає...». Глибина почуттів ліричної героїні та поетичних асоціацій. Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки):
Максим Рильський «Синові», Володимир Підпалий «Зимовий етюд», «Матері», Ліна Костенко «Цей ліс живий...», «Люблю чернігівську дорогу...», «Кольорові миші», Борис Олійник «Крило», Мар'яна Савка «Відлітайте, дерева. Прошай, нетутешня пташко...».
Тема «Фантастика, містика, пригоди»
Наталя Околітенко. Оповідання «Крок вікінга». Коротко про письменницю.
Позачасова актуальність екологічних проблем. Пізнання світу, відповідальність за долю людства. Емоційний стан персонажів, їхня поведінка та міркування. Наукові факти й технічні досягнення та гіпотези, припущення.
Композиція твору.
Олександра Дорожовець. Повість «Старий будинок» (скорочено). Коротко про письменницю. Світла й зворушлива фентезійно-містична історія про те, яким

насправді важливим у нашому житті є все, створене з добром і любов'ю, у що вкладено часточку душі. Розкриття характеру головної героїні. Стійкість у подоланні труднощів, цілеспрямованість у досягненні мети. Почуття обов'язку, дружба й взаємодопомога. Готовність продукувати нові ідеї. Проблематика повісті. Простір і час, реальне й фантастичне, пригодницька інтрига у творі. За бажанням учнів / учениць, учителя / учительки: Андрій Кокотюха. Повість «Полювання на Золотий кубок». Коротко про письменника. Небезпечні пригоди школярів у детективній повісті. Образи розумника Максима Білана й силача Дениса Черненка. Кмітливість, винахідливість, рішучість, товариськість головних героїв. Відповідальність за свої вчинки. Інтрига в детективному творі. Засоби творення атмосфери таємничості. ПЧ: Олександр Гаврош «Неймовірні пригоди Івана Сили», Наталка й Олександр Шевченки «Як не скарб, то пожежа», Катерина Штанко «Драconi, вперед!», Ольга Войтенко «У світлі світляків» (книга перша «На порозі ночі»), Галина Малик «Злочинці з паралельного світу», Сашко Дерманський «Мері», Оксана

		<u>Лушевська</u> <u>«Задзеркалля».</u> Узагальнення систематизація вивченого за рік.	та	
--	--	---	-----------	--